

Entrevista a Jordi Sarsanedas, president del 57 congrés del PEN Club Internacional

Setanta anys de PEN Català

Escriptors d'arreu, membres de l'únic organisme mundial que els agrupa, el PEN Club, s'han reunit a Barcelona durant la setmana de Sant Jordi.

Els avions han escampat escriptors i poetes a milers de quilòmetres de distància. I tanmateix la calidesa del romanès, el ritme melodiós dels poemes xinesos de Duo Duo, el cant de Hyun-Bok Lee, la musicalitat trista i angoixant de la poetessa palestina, Hanan Akmad Awwad, ressonen encara entre nosaltres. Debats literaris, taules rodones, recitals de poesia, lectures de narracions, recepcions, sopars, balls i una passejada, amb un sol esclatant, pels carrers de Barcelona la Diada de Sant Jordi, han fet del 57 Congrés del PEN Internacional un Congrés reeixit i inoblidable.

Quan després del gran estrall de la I Guerra Mundial l'escriptora britànica Clara Dawson, amb el desig d'apropar les nacions a través dels seus escriptors i poetes, més enllà d'estats i de partits polítics, creava el PEN Club, no podia pas imaginar-se que aquest organisme internacional aniria ampliant-se fins a arribar al centenar de centres de què consta actualment.

En el transcurs d'aquest 57 Congrés els mitjans de comunicació s'han fet ressò de totes i cada una de les activitats realitzades. Els temes literaris tractats en les taules rodones per personalitats de la categoria de György Konrád, Margaret Atwood, Claudio Magris, Artur Miedzyrzecki i tants d'altres; els debats sobre poesia en els quals han intervingut poetes xinesos, francesos, catalans, italians, israelians..., han estat seguits de prop. Nosaltres, ara que el Congrés s'ha acabat, hem volgut entrevistar el seu president, Jordi Sarsanedas, no solament per fer-ne un balanç, sinó també per parlar d'un aspecte més intern del PEN Club: els Comitès de Delegats i l'Assemblea General.

—*¿Com està organitzat el PEN internacionalment? Funciona a través d'unes comissions individualitzades de caracter social o reivindicatiu que s'ocupen de te-*

mes concrets, ¿no és així?

—Sí. Hi ha tres comissions: el Comitè d'Escriptors Empresonats, un dels més actius; el Comitè de Programa, Traduccions i Drets lingüístics, orientat a promoure les llengües minoritàries i a defensar-ne els drets, i el Comitè de la Pau.

—*El Centre Català del PEN és membre de dues d'aquestes comissions. ¿Quines han estat les seves aportacions més importants?*

—El PEN català ha treballat molt especialment en el Comitè dels Escriptors Empresonats. Això representa, per cada centre del PEN, l'adopció d'unes persones empresonades, escriptors, poetes, periodistes, dels quals s'ocupa i pels quals treballa, amb la idea d'aconseguir-ne l'alliberament.

—*¿Existeix cap tipus de col·laboració amb Amnistia Internacional?*

—Sí, sobretot pel que fa a la investigació. Ells tenen més mecanismes per arribar a les presons. En aquest sentit, Amnistia ens ajuda molt. Nosaltres el que fem és provar d'establir contacte amb l'escriptor empresonat, fer-li arribar alguna cosa i sobretot adreçar-nos a les autoritats del seu país, a l'ambaixada. L'any passat vam aconseguir que l'escriptor turc Ersin Ergün Keles i el poeta marroquí Alí Idrissi Kaitonni fossin posats en llibertat. Un altre camp en què el PEN català té també molta activitat i fins i tot un cert ascendent és el Comitè de Programa, Traduccions i Drets Lingüístics. De fet, la incorporació de l'apartat dels Drets Lingüístics es va fer arran d'una proposta nostra que va ser acceptada per aquesta comissió en el congrés del 89. I Isidor Cònsul n'és en l'actualitat el secretari. Hem pogut fer adoptar uns certs principis que creiem que són una aportació seriosa. Concretament, en la reunió de Gandia, mantinguda a l'octubre de l'any 1990,

vam treballar en l'elaboració de la "Declaració dels Drets Lingüístics". També es va assolir el compromís d'estimular la traducció d'obres de llengües minoritàries a les llengües de més abast internacional. Nosaltres ja havíem fet alguna cosa en aquest sentit. El Centre Català del PEN ha coeditat un llibre d'un poeta eslovè i una antologia de contes flamencs. Recíprocament, ells també han editat coses nostres.

—*¿Quants centres membres han parti-*

cipat en aquest 57 Congrés Mundial del PEN?

—Subscrits, n'hi ha hagut 76, que han estat representats per 261 persones; a aquest nombre, cal afegir-hi els 87 catalans inscrits: des del Nepal fins als hongaresos de Romania, passant pels xipriotes i per Liechtenstein, que s'ha ofert d'organitzar un congrés.

—*L'organització del Congrés ha obsequiat els congressistes amb uns llibres, entre ells un sobre la història del PEN Català.*

—Bé, crec que és important de recordar que el Centre Català del PEN té se-

dels temps difícils que ha hagut de passar, hi ha hagut sempre una certa continuïtat. Va ser frenat pel franquisme però va continuar, encara que només fos a nivell testimonial. Batista i Roca, des d'Anglaterra, va representar el PEN Català a l'exili durant molt de temps. Dins les desigualtats dels PEN de cada país, el Català representa una continuïtat prou notable.

—*L'última sessió de treball del Congrés és l'assemblea general. ¿Quina funció té aquesta assemblea?*

—En les assemblees generals es voten les renovacions de càrrecs i, sobretot, es

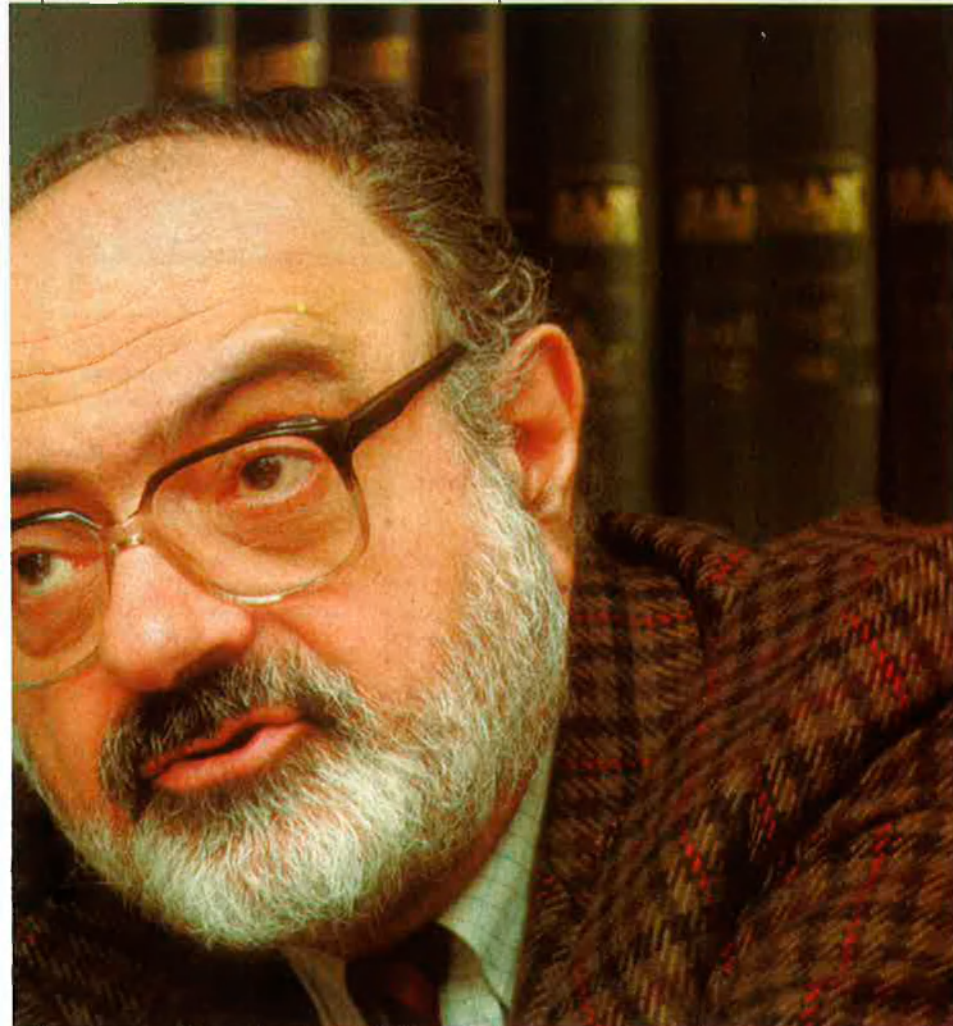
Barcelona per presentar i poder agrupar els escriptors en albanès d'Albània, de Kosovo, de Bulgària i de la diàspora. Ara aquest Centre ja és una realitat. També cal subratllar molt especialment el moment significatiu de la constitució del Centre PEN d'Escriptors Palestins, assolit amb el beneplàcit del PEN israelià, després d'una negociació difícil. Tant el parlament de l'escriptora àrab Hanna Awwad, com el de l'israelià Hanoch Bartov, foren brillants i fins i tot emotius. Un punt que no s'ha assolit ha estat la represa del PEN espanyol. Havíem gosat esperar l'arribada d'una delegació, però al capdavant vam haver d'accontentar-nos amb un observador, Horacio Vázquez-Rial, que va dir a l'assemblea com calia encara ajornar el terme d'aquesta esperança. És de doldre que no funcioni a Espanya un PEN de llengua castellana. Sí que existeix, en canvi, un PEN gallec i un de basc. Potser val la pena de subratllar l'activitat dels centres angles, nord-americà (el de l'Est i el de l'Oest), canadenc, escandinaus... I la presència no únicament dels bàltics sinó també, a més dels russos, dels d'altres repúbliques que havien estat soviètiques. A Barcelona hem acceptat la constitució del PEN de Geòrgia. L'assemblea va encoratjar, d'altra banda, l'observador cubà a intentar promoure a l'interior de Cuba, si no la creació d'un Centre PEN —caldria que s'hi arriquessin un mínim de 20 escriptors—, almenys d'una secció, per a la qual bastarien vuit signatures.

—*¿Quina creus que serà la repercussió, la importància d'aquest congrés des del punt de vista de la projecció internacional de la literatura i de la llengua catalanes?*

—Em penso que serà positiva. ¿En quina mesura? No ho sé ben bé. No es tracta de tenir unes esperances boges..., però és evident que la imatge de la cultura catalana a l'exterior en sortirà reforçada. El PEN és, sense cap mena de dubte, pel que fa a aquesta projecció, una eina eficaç.

El treball esforçat i tenaç d'escriptors i poetes, juntament amb una confiança esperançada en el futur, han fet possible que el PEN, a més d'una institució per a l'intercanvi i el coneixement a escala mundial dels escriptors entre ells, hagi esdevingut una plataforma de reivindicació i defensa dels drets humans sobretot pel que fa a la llibertat d'expressió i la defensa de les llengües minoritàries.

Zeneida Sardà

tanta anys. Va ser fundat en 1922 en un sopar a l'Hotel Ritz, el dia 19 d'abril. Entre els primers impulsors hi havia, molt notòriament, Millàs Raurell, Carles Riba, Ferran Soldevila, Fabra... En aquest llibre, escrit per Josep Sebastià Cid, surt una fotografia que és la que es va fer en el primer congrés del PEN, a Londres. Es veuen, en primer terme, molt clarament, en Millàs Raurell i en Fabra. El PEN Català és el tercer fundat després de l'anglès i del francès. A despit

voten mocions. Aquesta és la part més important de l'assemblea. Recordo en una ocasió, per exemple, la votació d'un document adreçat al govern turc sobre els drets dels kurds.

—*¿Quines han estat les conclusions més importants a què han arribat els delegats en l'assemblea de Barcelona?*

—Una de les decisions més importants ha estat de ratificar la constitució del Centre Albanès. Quatre albanesos havien arribat, no sense dificultats, fins a